

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

ΝΟΙΧΘΗΣΑΝ οἱ παγεροὶ ἄσχοι τοῦ Αἰόλου καὶ ὁ ἄνθρωπος συστέλλεται. Τρέμει, φοβεῖται τὴν γιγαντιαίαν πνοὴν ἣτις ρυτιδώνει τὸν οὐρανόν, καὶ συγχεῖ τὴν ξηρὰν μὲ τὴν θάλασσαν κατὰ τρόπον τόσον παράδοξον, ὥστε νὰ μὴ γνωρίζῃ πλέον οὔτε αὐτὸς ὁ Θεὸς ποῦ ἀρχίζει τὸ βασιλεῖον τῆς μιᾶς, καὶ ποῦ τελειώνει τῆς ἄλλης τὸ βασιλεῖον.

Ἡ ψυχὴ πονεῖ καὶ προσεύχεται. Καὶ ὅμως οὔτε πονεῖ ἀκόμη, οὔτε προσεύχεται. Αἰσθάνεται κἄτι, ὡσὰν προαίσθημα κάποιου πόνου. Αἰσθάνεται κἄτι, ὡσὰν ἀνάγκη κάποιας προσευχῆς. Θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἶπῃ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸ προαύλιον τῶν δύο αὐτῶν διαφόρων Ναῶν, τῆς Προσευχῆς καὶ τοῦ Πόνου, καὶ ὅτι δὲν τολμᾷ νὰ εἰσέλθῃ ἐντός, φοβουμένη τὴν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν κατὰπτωσιν ἣτις ἐν αὐτῇ θὰ ἐπέλθῃ.

Διὰ μέσου τῆς ἀχλύος τοῦ Φθινοπώρου, διακρίνει τὴν ὠχρὰν σιλουέτταν ἐνὸς σκελετοῦ πλησιάζοντος. Διὰ μέσου τῶν μαραμμένων χρωμάτων διακρίνει τὸ ἄχρουν μιᾶς σινδόνης, ἣτις μέλλει νὰ συγκαλύψῃ ἐντός ὀλίγου καὶ μέχρι τῆς ἐλαχίστης του γωνίας τὸ σῶμα. Καὶ διὰ μέσου ἀκόμη μιᾶς καταστάσεως ταλαντευομένης μεταξύ ἐκνευρισμοῦ καὶ διεγέρσεως, καὶ πότε ἀποκλινοῦσης

πρὸς τὸν μὲν, καὶ πότε πρὸς τὴν δὲ ἀποκλινοῦσης, διακρίνει τὴν προσέγγισιν μιᾶς φάσεως ἣτις μᾶλλον εἰς τὸν θάνατον ἀνήκει ἢ εἰς τὴν ζωὴν, φάσεως ἀτόνου ἀναιμικῶς, χωρὶς νεῦρα, χωρὶς διεγέρσεις, χωρὶς θερμότητα...

Ὁ χειμῶν.

* *

Διὰ τὰς διερχομένας τὴν ζωὴν μὲ ἀπολαύσεις καὶ εὐτυχίαν, βεβαίως οἱ λόγοι ἀστείοι θὰ ᾔνε καὶ ἀνόητοι. Διότι δι' αὐτὰς ὁ χειμῶν προσθίεται εἰς τὴν χαρὰν των καὶ πληθύνει τὰ σκιρτήματα τῆς καρδίας των. Ἀλλὰ διὰ τὰς διερχομένας τὴν ζωὴν μὲ στερήσεις οἱ λόγοι μου ὄχι μόνον ἀστείοι καὶ ἀνόητοι δὲν θὰ ᾔνε, ἀλλὰ πιθανόν καὶ νὰ κάμουν ν' ἀναγνωσθοῦν αἱ γραμμαὶ μου μὲ κάποιαν συμπάθειαν.

Καὶ ἐγὼ γράφω διὰ τὰς δευτέρας.

Ὁ εὐτυχῆς δὲν ἔχει ἀνάγκη διὰ τίποτε γνῶριζει νὰ εὐρίσκῃ μόνος του τὴν εὐτυχίαν, ἀφοῦ διὰ τὴν εὐτυχίαν εἶνε διατεθειμένη ἡ ψυχὴ του. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ χύνη τις αἷμα δι' αὐτόν, ἀφοῦ οὔτε τὸ αἷμα θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἴδῃ, οὔτε τοὺς λόγους καὶ διὰ τοῦ αἵματος ἐκφραζομένους θὰ ἠμπορέσῃ νὰ αἰσθανθῇ;

Ὁ εὐτυχῆς ὁμοιάζει μὲ μάρμαρον λεῖον καὶ κατεργασμένον. Εἴτε πλένεται μὲ τὰς σταγόνας τῆς δρόσου νυκτὸς ἑαρινῆς καὶ εὐδαίμονος, εἴτε βρέχεται μὲ τὰ δάκρυα πένητος ψυχορραγοῦντος κατὰ νύκτα χειμερινῆν καὶ πένθιμον, ἀναλλοίω-

τον μένει και αδιάφορον. Και ἐγὼ τοὺς λίθους τοὺς ἀπεχθάνομαι.

Ἐὰν ἠγάπησα και υἰοθέτησα τὴν πένναν, δὲν τὸ ἔκαμα οὔτε ἀπὸ ἐγωϊσμὸν ὅτι θὰ ἤμπορέσω νὰ παρουσιάσω εἰς τὸν κόσμον ἔργα ὑπέροχα, οὔτε ἀπὸ πόθον ὅπως παρουσιασθῶ διὰ ταύτης μεγαλοφυῆς, και ἐξασφαλίσω τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀναγνωσκόντων. Τὸ ἔκαμα ἀπλούστατα διὰ τὸν μόνον λόγον ὅτι ἠθανόμην βαθεῖα μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου, ὅτι θὰ ἤμπορούσα ν' ἀπέτεινα ὀλίγους λόγους παρηγόρους εἰς τὴν δυστυχίαν. Διότι, καθὼς εἶπον και ἀνωτέρω, ἡ δυστυχία μόνον ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν συμπάθειαν τοῦ πλησίον.

Τὸ ἀθάνατον ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, κατὰ τὴν τροπὴν τὴν ὁποίαν ἔχει λάβη ὁ γενικὸς χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου, ματαίως φωνάζει ἀπὸ τὰς στήλας τῆς Ἱερᾶς Βίβλου.

Και νομίζω ὅτι βλέπω διὰ μέσου τῆς πνευματικῆς αὐτῆς καταπτώσεως, και τῆς φορικτῆς αὐτῆς και ἀσυγχωρήτου πλέον παρεξηγήσεως τῶν ὑψηλῶν λόγων τὰ ὁποῖα και τὸ Εὐαγγέλιον λέγει, και ἡ φύσις ὀλόκληρος προσπαθεῖ νὰ ἐρημνεύσῃ ἢ μᾶλλον νὰ ὑπενθυμῆσῃ εἰς τὸν ἐπιλήθμονα ἄνθρωπον, νομίζω ὅτι βλέπω ἕνα Χριστὸν νὰ συγκαλύπτῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς με ἄφατον ἀπελπισίαν διὰ τῶν χειρῶν, και νὰ μὴ γνωρίζῃ τοῦ νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν, διὰ νὰ μὴ ἀτενίσῃ πλέον τὸν κόσμον αὐτὸν και αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποῖους μάττην ἠγωνίσθη νὰ ἐξευγενίσῃ και ν' ἀναπτύξῃ, ἐκμεταλλεούμενος τὸν πλοῦτον τοῦ πνεύματός του, και τοῦ σώματός του τὴν θείαν δύναμιν !..

* *

Ἄς μοῦ συγχωρηθῇ ἡ ἐλαστικότης αὐτῆ τῆς φαντασίας. Ἦρχισα ἀπὸ τὴν φύσιν και κατέληξα εἰς τὴν ψυχὴν, διότι εἶνε ἀλληλένδετα τὰ δύο ταῦτα· και ἐφ' ὅσον εἶνε ἀλληλένδετα, ἡ φαντασία πάντοτε θὰ ὑποπίπτῃ εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦτο.

Δὲν ἠξέρω. Αἰσθάνομαι ἡ ψυχὴ μου νὰ περικλείῃ μίαν φύσιν ὀλόκληρον. Και αἰσθάνομαι τὴν ψυχὴν μου νὰ περικλείεται ὅλη εἰς μίαν Φύσιν. Και ἰδίᾳ εἰς τὴν φύσιν τοῦ φθινοπώρου. Ἴσως διότι ἡ φύσις τοῦ φθινοπώρου εἶνε ἀτυχῆς. Οὔτε χρώματα, οὔτε ρόδα, οὔτε αὔραι βελουδῖνοι, οὔτε ὑγρὰ φιλήματα και πνοαὶ ζωογόνοι.

Ἄνατολαὶ συννεφώδεις, δύσεις χωρὶς πορφύρωματα και βαφᾶς. Θὰ ἐπροτίμων νὰ μὴ ἔβλεπα καθόλου ἀνατολὴν ἡλίου, ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν αὐτὴν. Και θὰ ἐπροτίμων νὰ ἔβλεπα τὴν δύσιν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὸν θλιβερώτερον συνδυασμὸν τῶν θλιβερωτέρων χρωμάτων, ἀπὸ τὴν ἀπολίαν αὐτὴν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς δύσεως.

Ἄλλὰ τί νὰ εἶπῃ τις ;

Ὅταν δὲν γνωρίζῃ διατὶ ἡ ψυχὴ του αἰσθάνεται κατὰ τρόπον ὥστε παντοῦ νὰ εὐρίσκη κόκκον δηλητηρίου, τί ἤμπορεῖ νὰ εἶπῃ διὰ τὴν φύσιν, ἧτις προσπαθεῖ ν' ἀκολουθήσῃ και αὐτὴ τὸν τρόπον τῆς αἰσθήσεως τῆς ψυχῆς ;

Πάλιν καλά· εὐρίσκονται τοῦλάχιστον εἰς συμφωνίαν τὰ δύο αὐτὰ μεγάλα δημιουργήματα. Πατοῦν ἐπὶ τῶν ἰδίων χορδῶν. Ψαλλοῦν τὸ ἴδιον ἄσμα. Τὸ ἄσμα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ τῆς ζωῆς και τῆς νεότητος.

Τί ἐνδιαφέρει ἐὰν ὁ ἄνεμος φυσᾷ ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν πρὸς τὴν δύσιν, τὸ δὲ κύμα ὠθεῖται ἀπὸ τῆς δύσεως πρὸς τὴν ἀνατολὴν ; Και τί ἐνδιαφέρει ἐὰν ἡ ἀντίθεσις αὐτῆ τῆς πορείας τοῦ ἀνέμου και τοῦ κύματος προκαλεῖ ἐκτροχιάσεις και ταραχάς ;

Ἄς ἀλλάξῃ διεύθυνσιν ὁ ἄνεμος, ἢ τοῦλάχιστον ἄς ἀκολουθήσῃ τὴν ἑρμὴν του τὸ κύμα, διὰ νὰ εἰρηνεύσουν τὰ δύο ἀντίπαλα στοιχεῖα.

Διότι ἐφ' ὅσον παρεξηγεῖται τὸ εὐαγγέλιον τῆς φύσεως, οὐδεμία ἐλπίς ὑπάρχει ὅτι θὰ ἐννοηθῇ ποτε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

* *

Ἄλλ' ἡ Φύσις τοῦ φθινοπώρου δὲν ἦτο και ἄλλοτε ὅπως τώρα, μονότονος, πιστικὴ και στεῖρα ἀπολαύσεων. Εἶχε και αὐτὴ τὰς ποικιλίας της και τὰς καλλονὰς της.

Ἐνθυμοῦμαι πρὸ ἐτῶν, ὅτε διῆλθε τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου εἰς Ἐλευσίνα. Τί δύσεις ἦσαν ἐκεῖναι ! Μεγαλουργήματα ὑψίστων ἐμπνεύσεων, τὰς ὁποίας οὐδὲ ἡ φαντασία τοῦ πλέον ὑψιπετοῦς ζωγράφου δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ εἰς τὸ ζεῖνθ τῆς ἐξάψεώς της.

Ἐνθυμοῦμαι μίαν ἐξ αὐτῶν, τὴν λαμπροτέραν.

Ἐκαίετο ὁ οὐρανὸς ἀπὸ φλόγας αἱματώδεις· ἀλλ' αἱ φλόγες ἐκεῖναι ἦσαν τὸσον διαφανεῖς, ὥστε νὰ φαίνωνται ὅπισθεν των σκοτεινὰ και ἀόριστοι μορφαὶ ἠρέμα συρόμεναι, και ἀλλάσσουσαι ὄψεις και στάσεις ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν.

Πότε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπεν ἐμπρηστὰς παρατηροῦντας με ἀπαίσιαν ἀγαλλίασιν τὴν γιγαντιαίαν πυρκαϊάν.

Πότε δαίμονας χορεύοντας ἐπὶ τοῦ πυρὸς τῆς κολάσεως.

Και ἄλλοτε φάσματα ἐνδεδυμένα με προσωπίδας μυστηριώδεις ὥσει ἀπὸ καπνὸν και ἀπὸ ομίχλας συνθεθειμένας, και παρατηροῦντα με θαυμασμὸν και περιέργειαν τὸ ὑπέρλαμπρον τραγικὸν Πανόραμα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Πυρκαϊᾶς αὐτῆς ἐχύνοντο ἀτάκτως μυριάδες σπινθηρῶν φωτεινῶν και χωρισμένων.

Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι οἱ σπινθηρὲς οὗτοι ἀπετέλουν τὴν ἐπέκτασιν τοῦ φαινομένου, ἢ τὴν με-

ΑΔΕΛΦΑΙ RODHAIN

γαλοπρεπή οὐρανὸν κἀποιᾶς τηθένου μαγικῆς, συρούσης ὀπισθὲν τῆς σιῆνος ψυχῶν αἰχμαλώτων εἰς τὴν δυνάμιν τῆς, καὶ δούλων εἰς τὸ μεγαλειῶν τῆς !..

Ἀπέναντι λωρίδες πλατεῖαι σκορπισμένον μενεξέδων, καὶ ρόδων καὶ κρίνων, συνέδρον καὶ ἀνεμίγνυον τὰς ὄψεις τῶν εἰς ἀρμονικωτάτους συνδυασμούς.

Ἐδίδον τὸ σημεῖον τῆς γαλήνης εἰς τὴν τρικυμίαν ἐκείνην τῶν οὐρανῶν.

Κατόπιν ἤρχισαν πλησιάζοντα ὅλα τὰ χρώματα, τῆς τρικυμίας καὶ τῆς γαλήνης τὰ χρώματα...

Ἐπλησίασαν πολὺ καὶ ἤρχισαν ἐνούμενα.

Ἐχόρευον τότε τὸν χορὸν τῆς Ἀγάπης, ὅστις ἀκολουθεῖ πάντοτε κατόπιν ἔριδος καὶ διχονοίας.

Ἠνώθησαν πλέον ἐντελῶς.

Καὶ ἐβλεπε τότε ὁ ὀφθαλμὸς μίαν σύγχυσιν ὄχι μόνον περιέργου, ἀλλὰ καὶ ἀξιοθαύμαστον ἀκόμη.

Ὅλα τὰ πνεύματα τῶν χρωμάτων ἠνώθησαν καὶ ἀπετέλεσαν τὸν κόσμον τῶν.

Κόσμος ὅμως ψυχορραγῶν.

Διότι εὐθὺς μόλις συνετέθη, ἤρχισε θαμβούμενος καὶ διακλυόμενος, μέχρις ὅτου ἐγαθήσαν ἐντελῶς καὶ αἱ τελευταῖαι του ἀσθενεῖς ἀποχρώσεις εἰς τῆς δύσεως τὰ ἡρεμοῦντα πέρατα.

Κάτωθεν ἡ θαλασσα ἐλάμβανε τὴν τελευταίαν ἐκφρασίν τοῦ θαυμασμοῦ καὶ ἐβυθίζετο εἰς τὰ σκότη...

Καὶ ὅμως δὲν εἶπον τίποτε.

Ὡ, διατὶ ὅταν ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται τόσο πολὺ, καὶ τὸ πνεῦμα ἐννοεῖ τόσο βαθειά, διατὶ νὰ μὴ γίνεταί μία μεταμόρφωσις εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔστω καὶ στιγμιαία, ὅπως ἀρκίση τοῦλάχιστον διὰ νὰ περιγράψῃ τῆς μεγάλης ἐκείνης στιγμῆς τὰς ἐξαιρετικὰς ἐντυπώσεις ;

Δὲν εἶνε ἀδικία αὕτη τὴν ὅποιαν κάμνει ὁ Θεὸς δίδων εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀφ' ἐνός τὴν δύναμιν τῆς αἰσθήσεως, ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἐξωτερικεύσεως τῶν ἐν αὐτῷ αἰσθημάτων καὶ ἀντιλήψεων ;

Ἄλλ' ἄς εἶμαι εὐχαριστημένη.

Εἰς ἐποχὴν ὅπου ὁ ἄνθρωπος πράττων κακῶν εὐχαριστεῖται, ἄς μὴ δυσαρεστοῦμαι ἐγὼ ἥτις δύναμαι νὰ παρουσιάσω τοῦλάχιστον μίαν, ἔστω καὶ ἀτελεῖ, εἰκόνα ἀπὸ τὰς ὀραίας ἐκείνας ποῦ φυλλάτω μὲ τὴν στοργὴν εἰς τὴν Πινακοθήκην τοῦ στήθους μου, — καὶ δὴ εἰς ἡμέραν ὅπου καμμία εἰκὼν δὲν δύναται νὰ στολίσῃ τὸν ἀνέκφραστον τοῦ Φθινοπώρου ὄριζοντα.

Σήμερον καὶ τὸ φθινοπώρον ἐξεφυλίσθη !..

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ

